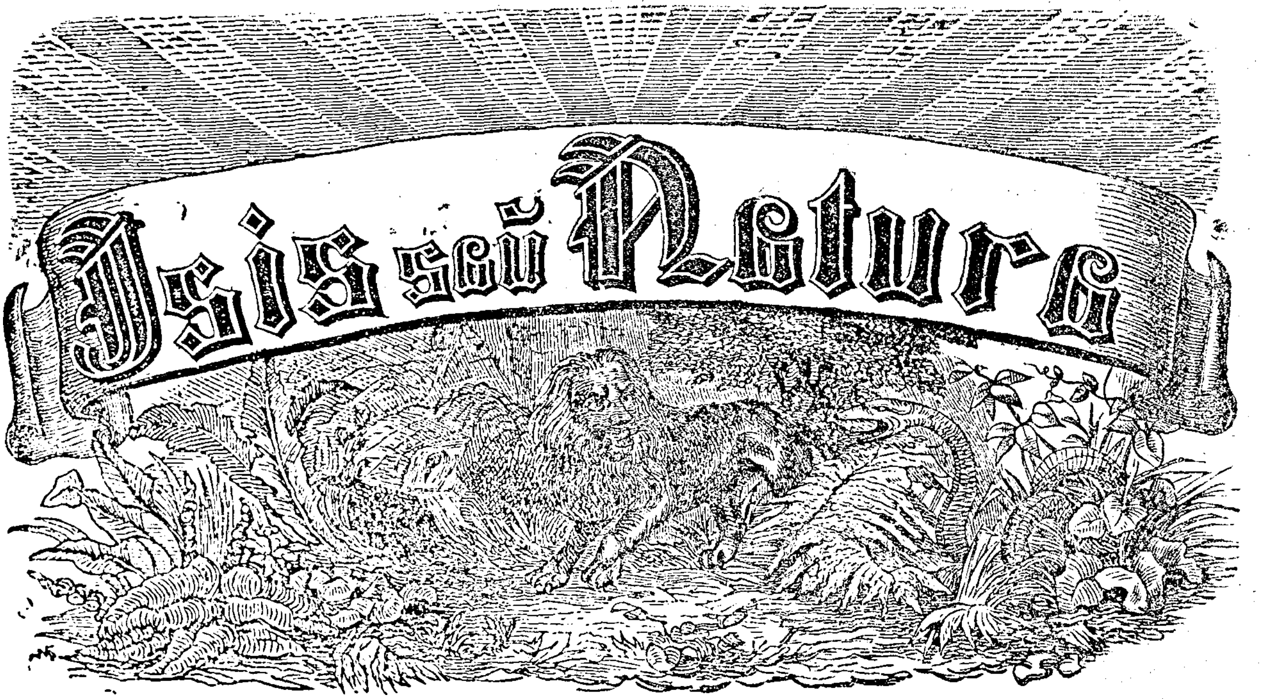

JURNAL

ПЕNТРȣ РЕSПÎNDIРЕА ШТIIНЦЕЛОРȣ NАТȣРАЛЕ ШI ЕSАКТЕ, ÎN ТОАТЕ КЛАSЕЛЕ·

Редiџеатȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 36. (Апȣлȣ алȣ dȣoiлea) Бȣкȣрешtĭ Sептемврie 30, 1857.

Копрindереа. Desпре Пiatpa Fiлosofaлъ.— Кȣркапȣ.— Комȣпiкаџiȣпĭ штiinџifiче miчĭ.

Пiatpa Fiлosofaлъ.

Чine n'a aȣzitȣ d'aчeastъ пiatpъ, кape жоакъ ȣnȣ poлȣ awa de însemnatȣ în toatъ лiтepatȣpa, a sекълелорȣ mediane, кape a аmeџitȣ atîџĭ оаmenĭ шi кape a fъкȣtȣ къ, ȣniĭ оаmenĭ проштĭ шi iгnopanџĭ 'шĭ-aȣ imaџinatȣ къ e destȣлȣ ка sъ поарtе în пozenap o asemenea пeatpъ, шi îndatъ se fакȣ fiлosofĭ шi sапienџĭ. Întp'adeвъpȣ, шi акȣmȣ în timпȣpiлe noastpe, esistъ ȣnȣ minepaлȣ, кape fache къ, dакъ'лȣ поартъ чine-ва în пozenapȣ, кitȣ de пpostȣ sъ fie, îndatъ ziче лȣmea къ este învъџatȣ, ва înкъ шi fpȣmosȣ, виptȣosȣ шi Dȣmnezeȣ штie че. Aчestȣ minepaлȣ este *aȣpȣлȣ*; însъ difepinџa este къ ȣniĭ вогаџĭ de акȣmȣ кindȣ sintȣ проштĭ, de шi ziче лȣmea къ sintȣ învъџaџĭ, eĭ însȣшĭ штiȣ къ пȣe awa, шi къ, лȣmea ĭĭ лiпгȣшаште, пе кindȣ ла Пiatpa Fiлosofaлъ imaџinape din secȣлȣлȣ mediaпȣ, oamenĭ 'шĭ-aȣ imaџinatȣ къ чine o поартъ, devine întp'adeвъpȣ ȣnȣ înџeлeнtȣ fiлosofȣ, ва înкъ nemȣpitop шi къ noate sъ skimвe toate metaлeлe în aȣpȣ шi apџintȣ. Dapȣ чine a вopвitȣ de o asemenea пeatpъ? Oamenii de pîndȣ saȣ oamenii de штiinџe? Ne пape ръȣ ка sъ ziчemȣ къ tokmaĭ oamenii de штiinџe d'atȣnчĭ, aȣ пȣtȣtȣ авea шi a пъsпîndi asemenea ideĭ грешite. Штiinџa *Алximiea* вopвea de пeatpa fiлosofaлъ.

De ла înчепȣtȣлȣ Sеколȣлȣĭ aл 4–леа (d. xp.) пînъ ла aчела aл 16–леа, гъsimȣ Алximiea înfлopindȣ; adeкъ în Sеколȣлȣ aл 4–леа s'a fopmatȣ în Алеksandpiea (în Eџiпtȣ) вeslita skoaлъ

нȣmitъ Алеksandрinikъ, каре а adȣnatȣ atȣнчi împреціȣрȣлȣ ei toцi oamenii de штiinцe. Аколо s'а desvoltatȣ челе d'întiiȣ ȣрme але штiinцеi kimiei; аколо s'а фъкȣtȣ мȣлte esпeрiminte ши s'а кîштiгatȣ кȣноштiinце пречioase. S. e. аȣ desкоперitȣ къ, dакъ tonimȣ арamъ împреȣнъ кȣ галмеi (saȣ Calamina, adeкъ карбonatȣ de zinкȣ) atȣнчi ease ȣнȣ metaлȣ галбенȣ ка аȣрȣл. Kitȣ de пȣцinȣ imпортantъ ера ачеastъ deskoперiре, totȣ а datȣ челȣ d'întiiȣ imпȣлсȣ ла штiinцa Алхimiei, adeкъ ла ideea къ metaлеле нeнобiле поate съ se skimбe în metaле нобiле (аȣрȣ ши арџintȣ) прin infлȣinцa kimiei.

În Sеколȣлȣ ал 7-леа, прогреселе штiinцеi kimiei în Алеksandрiea s'аȣ întеррȣntȣ прin înвasiȣnea ордiiлорȣ de Арабi, каре пъвълеаȣ аколо, аȣ дърътatȣ soчietatea ши аȣ фъкȣtȣ робi тоцi saванцi че аȣ гъsitȣ аколо. Дарȣ aiчi s'а възȣtȣ ачееа че s'а възȣtȣ пretȣtindenea: робi saванцi s'аȣ фъкȣtȣ instрȣktорii stъпiniлорȣ лорȣ irборанцi; Арабiї аȣ învъцatȣ kimiea de ла робiї din Алеksandрiea. Atȣнчi ши Арабiї în Sпania аȣ începȣtȣ съ кȣltiveze штiinцa kimiei ши deжа în Sеколȣлȣ ал 8-леа гъsimȣ мȣлцi Арабi окȣпîndȣ-se кȣ kimia; însъ ачееа че kimistiї de Алеksandрiea а авȣt'о ка о бънвiалъ, adeкъ skimбарea metaлелорȣ ȣнеле în алtеле, kimistiї Арабi аȣ zisȣ къ asta este о fantъ netъгъдȣitъ ши siгȣръ. Еi аȣ форmatȣ în kimiъ о teорie кȣрioasъ, adeкъ: къ toate metaлеле sîntȣ komпȣse de доъ елементe: de пȣчioasъ ши de меркȣрiȣ (арџintȣ виȣ) ши къ diферinцa metaлелорȣ konsistъ în diференцa modȣлȣi комбinaцiȣнi întpe ачеste доъ елементe але metaлелорȣ. О konsекȣinцъ natȣралъ а ачestei teорie грешitъ ера, къ metaлеле потȣ съ se skimбe ȣнȣлȣ în алtȣлȣ, ши къ оаmenii аȣ кътatȣ дȣпe ȣнȣ mizлокȣ, каре este în stаре а продȣче аȣрȣ ши арџintȣ, adeкъ: каре дъ пȣчioasei ши мiеркȣрiȣлȣi modȣлȣ комбinaцiȣнei черȣtȣ pentрȣ продȣкцiȣнea аȣрȣлȣi din toate челе-лалtе metaле. Алkimistiї d'atȣнчи 'ши-аȣ imaџinatȣ къ ачеstȣ mizлокȣ este ȣнȣ чева нȣmitȣ *пеatра fiлosoфалъ.* Акȣmȣ аȣ înчепȣtȣ фелȣрimi de черкърi pentрȣ а гъsi ачеаstъ пеatръ fiлosoфалъ, ачеastъ matерie пречioasъ despre каре аȣ zisȣ, къ dакъ пȣнe чine-ва din пȣлберea ачestei пietрi нȣmai ка de мърimea ȣнȣi гръȣнtе întр'ȣнȣ kasanȣ ȣmплȣtȣ кȣ меркȣрiȣ saȣ кȣ алtе metaле mai ордinаре, ле skimбъ îndatъ în аȣрȣ. Тоate черкърiле Арабiлорȣ ераȣ însъ în deшертȣ; еi н'аȣ пȣtȣtȣ съ гъseaskъ пiatра fiлosoфалъ. Дарȣ mai пе ȣрmъ în sеколȣлȣ ал 12-леа, kîndȣ кȣноштinцеле kimiче аȣ treкȣtȣ din mîiniле Арабiлорȣ în ачеea але Францеziлорȣ, Англеziлорȣ ши Џерmaniлорȣ, atȣнчi нȣмърȣлȣ алхimistiлорȣ каре s'аȣ нȣmitȣ atȣнчi *Adenцi* s'а îmȣлцitȣ în toatъ Еȣропа, ши ачеastъ штiinцъ de mai nainte, аȣ деџенератȣ în шарлаtanismȣ ши înшелъчiȣне, în kitȣ ȣнiї s'аȣ лȣdatȣ къ аȣ гъsitȣ întр'adeвърȣ пеatра fiлosoфалъ ши sîntȣ în посеsiȣнea ȣнȣi misterȣ маре.

Мȣлцi dintр'ачештi oameni каре sinгȣрi ераȣ atȣнчi репрезentanцiї штiinцеi, аȣ кълъtоritȣ în toatъ Еȣропа, кȣmȣ фак комедiанцi акȣmȣ, ка съ арate попȣлȣлȣi meштешȣгȣрiле лорȣ: adeкъ d'а фаче din fiерȣ ши арamъ, аȣрȣ. Претȣtindenea saȣ гъsitȣ oameni кредinчioши ши adminратори, нȣ нȣmai în попȣлȣ чi кеарȣ întре капitеле корonate. Аша nomenemite istорiea d'ȣн реџе din Англiа, d'ȣнȣ imператорȣ џерmanȣ ши d'о мȣлцime de Дȣчi din Џерmania каре аȣ авȣtȣ în палатȣлȣ лорȣ лабораторiї kimiче foарte kostisitоаре, în каре шеdаȣ ȣнȣ adentȣ бine хрънitȣ dарȣ înkisȣ ка съ нȣ iasъ afаръ, ка съ нȣ divȣлгеаzе алtора Misterioȣл пietрei fiлosoфале.

Дарȣ kîndȣ adentȣлȣ dȣнe че а шеzȣtȣ мȣлtȣ, ши н'а продȣсȣ аȣрȣ, atȣнчi Sȣвераnȣлȣ л'а декраtatȣ de îншелъторȣ ши л'а sпînzȣратȣ пе о sпînzȣрътоаре акоперitъ кȣ аȣрȣ. Asta se нȣmeа sпînzȣрътоаре onestъ а adenцiлорȣ. Дарȣ ȣнiї din Sȣверанi s'аȣ фъкȣtȣ еi însȣшi adenцi, аȣ лъsatȣ domnia în mîna miniстрiлорȣ ши аȣ пеtreкȣtȣ viеaцa лорȣ în лабораторii kimiче, ка съ факъ аȣрȣ. Sъrmaniї, н'аȣ штiȣtȣ înкъ къ ȣнȣ Sȣвераnȣ поate съ факъ аȣрȣ фъръ съ fie adentȣ ши фъръ съ лȣкреазъ însȣши în бȣкътърiеа infерналъ а алkimistiлорȣ. Токmai mai пе ȣрmъ, Sȣвераniї а гъsitȣ чева mai sigȣрȣ d'а фаче аȣрȣ din nimikȣ ши фъръ ажȣторȣлȣ ȣнеi пietре fiлozoфале, asta este *фачереа monetei de хiртie.* Negрешitȣ ачела каре а fabрikatȣ чеа d'întiiȣ Банкнотъ, а гъsiiȣ adевърата пiatръ fiлosoфалъ а попȣлiлорȣ ши а гȣвернȣрiлорȣ modерне.

Дарȣ съ ревенimȣ ла istорiea алkimiei. Дȣпe пȣцinȣ, Алkimiea s'а бȣкȣратȣ d'о маре попȣлаritate ши а devenitȣ обжектȣлȣ преокȣпaцiȣнei

ӂенерале, прекȣмȣ ін zілеле noastpe «meseле mішкътоаре».

Totȣ карактерȣлȣ acestеї епоче întȣнекоаse, ера фаворабіле пентрȣ кредінца лȣкрȣрілорȣ міракȣлоase ші сȣпернатȣрале. Aчеаsta ле ведемȣ кеарȣ ін трансформареа ideeї a петреї філоzофале, кіndȣ a трекȣтȣ din міна Арабілорȣ ін ачееа a Алкімістілорȣ крешіні. Чеї d'întііȣ totȣ a прочеdatȣ п'о базъ semішtііnцifіка, adeкъ: къ металеле sîntȣ компȣсе de доȣъ елементе, прекȣмȣ амȣ номенітȣ маї sȣsȣ. Dapȣ ла Алкімістї крешіні ші ачесте ȣрме de шtііnце s'a пердȣтȣ. Пеатра філоsофалъ нȣмаї ера прівітъ ка о матеріе, чі ка ȣнȣ лȣкрȣ сȣпернатȣралȣ ші міракȣлоsȣ, каре adeптȣлȣ поате съ'л капете пȣмаї пріn рȣгъчіȣне кінȣіpе ші алте естравагаnце; апої піатра філоsофалъ, каре a пріімітȣ ла еї ші нȣме de *Елікsірȣлȣ вієцеї*, саȣ de *пікȣтȣра чеа маре*, саȣ de *мештерȣлȣ челȣ маре*, a fostȣ інконцікратъ d'o глоріе поȣъ, къчї еї аȣ zisȣ, къ еа е ін stape a фаче мінȣні неаȣzіте, a întinepі оамені бътріні, a віndіка орї-че натіме кітȣ de мортала съ fіе, a скімба боаве de пісінȣ ін маргарітаре, a фаче ка stікла съ se поатъ бате кȣ чіоканȣ de ферȣ, ва інкъ a фаче dintp'ȣнȣ омȣ скȣмпікȣ, ȣнȣл ценерosȣ, ші dintp'ȣнȣ омȣ віціosȣ, ȣн моделȣ de віртȣте. Еатъ че лȣкрȣ fontastікȣ ера пеатра філоsофалъ ін окії ачесторȣ Алкімістї.

Е de міраре къ тоатъ лȣмеа, de ла чершеторȣ пінъ ла прінцȣ аȣ fostȣ апрінші d'o dорінцъ нерезistібілъ, d'a гъsі пеатра філоsофалъ? De ші de мȣлте орї аȣ въzȣтȣ къ аȣ пердȣтȣ ін deшертȣ банії ші тімпȣлȣ ші аȣ fostȣ îншелацї, totȣ нȣ s'аȣ лъsatȣ a ȣрма ачеаstъ шітеръ, ва інкъ s'аȣ апрінsȣ маї мȣлтȣ. Кредінца абsȣрдъ, къ е поsібілȣ ка съ факъ омȣлȣ аȣрȣ пріn алхімie, ера atitȣ de sігȣръ de кътре попȣлї ші гȣверне, ін кітȣ аȣ datȣ кіарȣ лецї: къ банї фабрікацї din аȣрȣлȣ алхімістелорȣ, съ аїбъ totȣ ачеаstъ валоаре ка ші аȣрȣлȣ натȣралȣ.

Ачеаstъ stape de лȣкрȣ, a цінȣтȣ пінъ ла інчепȣтȣлȣ секолȣлȣї ал 16-леа, кіndȣ adевърації оамені de шtііnце a інчепȣтȣ a атака ачеаstъ кредінцъ. Ін totȣ кȣрsȣлȣ ачестȣї секолȣ a цінȣтȣ лȣпта ачеаsta інтре шtііnцъ ші шарлатанісмȣлȣ Алкіміеї, ші токмаї ін міеzȣлȣ секолȣлȣї ал 17-леа, шtііnца a бірȣітȣ ші Алкіміеа кȣ adепції съї ші кȣ тоатъ sȣіта лорȣ, s'аȣ фъкȣтȣ невъzȣцї. Токмаї atȣнчї s'a аратаtȣ къ ачештї adепцї ераȣ мінчіноші, ші къ німіні н'a въzȣтȣ ачеаstъ пеатръ філоsофалъ deспре каре s'аȣ лаȣdатȣ ін пȣблікȣ къ о поседъ. Adевърацї кімістї аȣ протестатȣ ін контра алкіміеї: deкларіndȣ къ еа нȣ меріteazъ нȣмеле de шtііnце, чі de ероареа чеа маї маре ін каре a пȣтȣтȣ съ казъ спірітȣлȣ ȣманȣ. Ін тімпȣріле ноаstpe, ȣнȣ омȣ каре s'ар окȣпа a фаче аȣрȣ, арȣ fi тpактатȣ ка ȣнȣ zмінтітȣ, demнȣ d'a резіda ін Мъркȣца.

Інтр'adевъръ dакъ тімпȣ модернȣ н'a гъsітȣ пеатра філоsофалъ, totȣ a гъsітȣ міzлокȣ a віndіка пе ачела, каре a кътат'о ін zadapȣ; ачеаstъ віndікаре есте каsа небȣпілорȣ.

Кȣркапȣлȣ.

Sintȣ лȣкрȣрї каре ле ведемȣ ін тоате zілеле ші ле шtімȣ маї пȣцінȣ de кіт ачеле каре ле ведемȣ рар, din че ін че. Токмаї ка ȣнії оамені каре локȣеskȣ інтр'о капіталъ, шtіȣ маї пȣціне лȣкрȣрї ремаркавіле каре копрінde ачеаstъ капіталъ, de кітȣ stpeinі каре вінȣ аколо din тімпȣ ін тімпȣ. Аша dapȣ ноï каре не окȣпъмȣ ін жȣрналȣлȣ ачеаsta, кȣ кȣноштінца паsеpілорȣ stpeine каре ле ведемȣ рарȣ, съ нȣ ȣітъмȣ a не окȣпа кіте одатъ кȣ кȣноштінца ȣнорȣ паsерї каре ле ведемȣ ін тоате zілеле ін кȣрціле ноаstpe. D'o камȣ datъ вомȣ фаче ачеаstъ кȣноштінцъ інтінsъ кȣ кȣркапȣл ші кȣ гъіна.

Кȣркапȣлȣ (Meleagris gallopavus, Dindon, coq d'Inde, Indianer) se distinцe ін Istopia Натȣралъ пріn ȣрмътоареле карактере: аре ȣнȣ чіокȣ конікȣ ші кȣрбатȣ; капȣлȣ съȣ е акоперітȣ; кȣ ȣнȣ моцȣ камȣ ȣмфлатȣ (carunculă snonцеos), о asemenea карȣнкȣлъ лȣнгъ ії atipнъ ла гітȣ коаdа е компȣsъ d'o мȣлціме de пене каре потȣ съ se sȣіе ші съ se пȣіе цеапънȣ ȣна лінгъ алта, форміndȣ ка о роатъ ротȣndъ; аре ші пінтенї ла пічіоаре.

Кȣркапȣлȣ формеазъ, dȣпе гъінъ, попȣлацііȣнеа чеа маї нȣмероаsъ ші чеа маї фолоsітоаре ін кȣрціле ноаstpe. Кȣ тоате ачеstea, елȣ

este stpeinŭ în kontinentȣлŭ nostpȣ, къчї natpiea sa este Indiea Окчidentaлъ, în Амерікъ. D'аколо eĭ aŭ fostŭ tpansnoptaцĭ în Еȣропа în кȣpsȣлŭ secȣлȣлȣĭ ал 16-леа. Чеĭ d'întîiŭ în Франца, каре aŭ mînkatŭ карnea de кȣрканŭ, ераŭ конвівĭ ла нȣnta реџелȣĭ Carolus IX din Франца, în анȣлŭ 1570. Дарŭ în Spania кȣрканiĭ ераŭ întpodȣшĭ чева maĭ întîiŭ, de ȣnde aŭ venitŭ ла Англiea în анȣлŭ 1525 шi аколо s'а ръспîndîtŭ peste toatъ цеара atîtŭ de кȣрîndŭ, în kîtŭ дежа în анȣлŭ 1585, în zілеле de sъpвътоpĭ, цъpaniĭ d'аколо mînkаръ карne de кȣрканŭ.

În ȣнеле лімвĭ este ȣнŭ провервŭ: «prostŭ ка ȣнŭ кȣрканŭ», însъ ачestŭ провервŭ нȣ е адевъpatŭ, къчї кȣрканȣлŭ нȣ е аша prostŭ кȣмŭ 'шĭ imaџinъ ȣniĭ.

Kîndŭ ȣнŭ obiektŭ нȣоŭ vine a se presenta naintea окілорŭ кȣрканȣлȣĭ, ıл vedemŭ îndatъ пъръsindŭ poziцiȣnea sa modestъ шi sȣпȣsъ, елŭ sъ pidikъ кȣ mîndpie, 'шĭ ȣnfлъ капȣ шi гîtȣ, але кървiа depeндenцe (каpȣнкȣле) se fakŭ pošiĭ ка sînџеле, totŭ d'о datъ пенеле гîtȣлȣĭ шi a spinъpeĭ sале sъ pidikŭ, formîndŭ ȣнŭ pondŭ, дарŭ пенеле арiпiлорŭ se desfakŭ în kîtŭ ле тъpeшte пе пъmîntŭ шi кȣ гȣра sa skoate sȣnete partikȣлаpe (glu, glu, glu): апоĭ ачеастъ stpігаpe ка шi totŭ ȣмвлетȣлŭ лȣĭ de atȣнчĭ, apatъ къ е пекъжitŭ. къ е sȣв dominaцiȣnea ȣнȣĭ sintimentŭ saŭ pasiȣne; апоĭ ȣнŭ animaлŭ каре apatъ ȣpme de simtimente saŭ de pasiȣnĭ, нȣ поate fi desпоiatŭ кȣ totȣлŭ de inteлiџенцъ, прin ȣpmape нȣ поate fi prostŭ. Дарŭ кȣрканȣлŭ kîndŭ se пекъжеште, este шi în stape a mȣшка шi a лові пе обжектȣлŭ че нȣ'ĭ плаче; întp'алтеле шi колоаpea poшie п'аре favoаpea лȣĭ. Întp'адевърŭ къ кȣрканȣлŭ se пекъжеште de mȣлте орĭ фъръ кавзъ шi sъ face pidikȣлŭ, дарŭ dakъ пentpȣ ачеастъ împpeџiȣpape amŭ voi sъ zічемŭ къ кȣрканȣлŭ е prostŭ, atȣнчĭ tpeвȣiа sъ împъpтъшimŭ шi пе ȣнiĭ oamenĭ кȣ ачestŭ adжektivŭ пeплъкȣtŭ.

Дарŭ нȣ нȣmaĭ kîndŭ sъ пекъжеште, чĭ шi kîndŭ е amopezatŭ, кȣрканȣлŭ face tanaџiŭ mape, шi sъ ȣnfлъ, stpігъ, шi devine mîndpȣ. Елŭ atȣнчĭ apatъ шi oapeшĭ-каре енеpџie a dobîndi o soџie dopitъ; kîndŭ o vede, se ȣnfлъ, pidikъ канȣлŭ în sȣsŭ, apatъ пічioapeле sале шi face пе галантȣлŭ лîнгъ фpȣmoasa sa; апоĭ kîndŭ a dovîndit'о, devine жалȣs шi se vate кȣ pіваллȣлŭ sъŭ. Възîndŭ toate aчestea, чine ар пȣtea tъгъdȣi къ віографiea ȣнȣĭ кȣрканŭ нȣ seamънъ mȣлтŭ кȣ віографiea ȣнȣĭ epoȣ de pomanцe?

Нȣmaĭ maskȣлȣлŭ este în stape sъ se ȣnfле. Sъ vede къ natȣpa a datŭ шi în pasa кȣрканiлорŭ нȣmaĭ въpвaтȣлȣĭ dpeptŭ d'a se ȣnfла, d'a se пекъжi шi d'a face vetise. Дарŭ afapъ d'ачеаsta, кȣрканȣлŭ se deosebeшte de кȣркъ пpintp'о легътȣpъ de пepĭ каре ĭĭ atîpнъ în жоsŭ de гîtŭ; пpintp'ȣнŭ пintene (éperon) каре ıл аре ла fie-каре пічiopŭ; пpintp'о лȣнгъ каpȣнкȣлъ каре о поаpтъ ла ваza чiокȣлȣĭ sъŭ de sȣsŭ; прin mъpimea sa шi прin stpігаpea sa.

Kîndŭ кȣрканȣлŭ se пекъжеште, atȣнчĭ каpȣнкȣла de peste канŭ каре аре о mъpime aвiа d'ȣнŭ цолŭ, se пpелȣнџеште шi жоsŭ шi atîpнъ пînъ ла чiокŭ; totŭ atȣнчĭ 18 пene din fie-каре арiпъ împpeȣнъ кȣ 18 пene але коаdeĭ, formeazъ poata кȣnoskȣtъ.

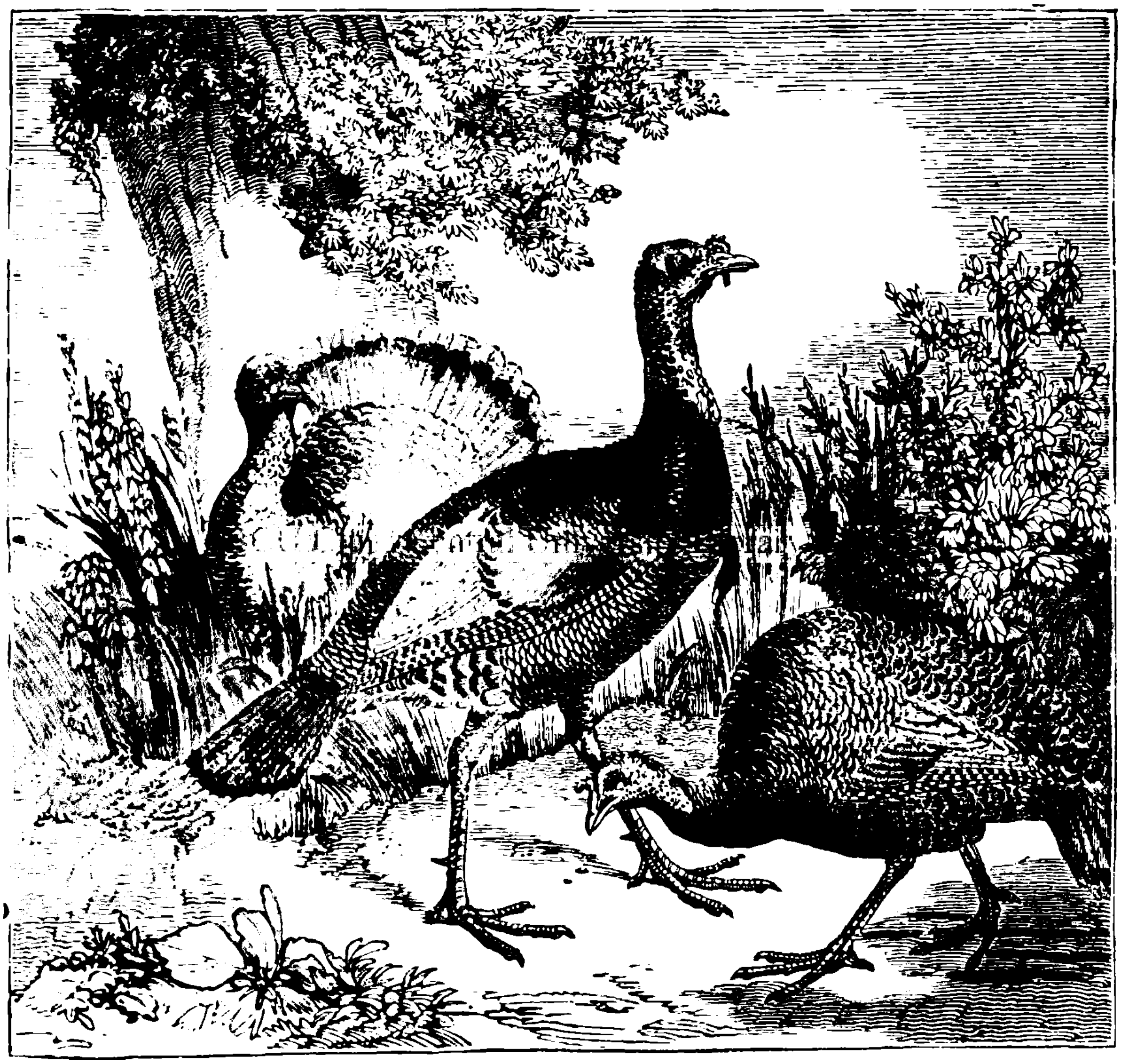
Stpігаpea кȣрчеĭ паpкъ este o пліnџepe пekontenitъ, канȣлŭ лорŭ е пpea mikŭ în пpoпopцiȣne кȣ кoрпȣлŭ шi е акопеpitŭ кȣ о пеле гоалъ, албаstpъ аvîndŭ пе пaptea dindъpътŭ a канȣлȣĭ пiшte ȣnfлътȣpĭ (mameлoane) албе шi poшiĭ пе пaptea denaintea a канȣлȣĭ.

Este în Еȣропа о speцъ de кȣрканŭ каре паpкъ аре пъ канŭ о vonetъ пeагpъ saŭ албъ (Dindon hupé.)

În Амеріка, natpiea кȣрканiлорŭ, tpъeшte шi акȣmŭ о speцъ de кȣрканĭ пegpiĭ sълватiчĭ. Ачеастъ колоpе пeагpъ, обsеpvatъ maĭ de апpoапе, apatъ pefpinџepĭ віолете фpȣmoase. Ачештĭ кȣрканĭ sълватiчĭ sîntŭ шi mȣлтŭ maĭ mapĭ de kîtŭ чеĭ domestiчĭ. Аша дарŭ vedemŭ къ цenȣлŭ кȣрканiлорŭ, depapte d'a se îmвȣпътъцi прin domestiчipe, din kontpa, a deџeпepatŭ, în кліmеле noastpe. Ȣнŭ asemenea кȣрканŭ sълватiкŭ kîntъpeшte 30, 40 шi чiаpŭ 60 de фȣнцĭ! Еĭ tpъeskŭ în пъdȣpiле imense, каре se гъseskŭ în peџiȣnȣлŭ Амерічеĭ împpeџiȣpȣлŭ Istmȣлȣĭ (stpîmtoape) de Panama, нȣtpindȣ-se de rindъ шi de алте фpȣkte; каpnea лорŭ е mȣлтŭ maĭ вȣнъ de kîtŭ ачеea a кȣрканȣлȣĭ domestikŭ шi seamънъ în гȣstŭ кȣ каpnea de fezanŭ. Еаpna s'апpopie de локȣiнцеле oamenilорŭ. Oameniĭ fakŭ аколо vînatŭ dȣпe кȣрканĭ, ка шi noĭ dȣпe dpoшiĭ; апоĭ ачestŭ vînatŭ este foapte ostenitорŭ

кълї de шi гворълъ кърканълъї este греъ; къ toate ачестea, штie съ se askънzъ вine ка съ нъ'лъ гъseaskъ nimeni. Dapъ iatъ лъкpъ кърiosъ! Ънiї аъ лъatъ аколо din пъiї кърканiлоръ sълбatiчї, 'ї-аъ крескътъ акасъ шi iаъ domesteчitъ, ачештї къркanї domesteчiцї аъ eшitъ тълтъ maї miчї ка чеї sълбatiчї; паркъ de некаzъ къ аъ пердътъ лiбертate, n'аъ кресkътъ бine. Eatъ къ лiбертatea este ънъ лъкръ прeчiosъ кеаръ шi ла ънъ кърканъ!

Fiindъ-къ, кърканълъ este ънъ animaлъ foapte pesпîndітъ în кърцiле noastpe, de ачеea воimъ съ dътъ aiчї oapeшї-кape noцiъnї despre крeштepea sa.

Кърканъл шi кърка (Meleagris gallopavus L.)

Чine 'шї кътпъръ кърканї de пръsiтъ, se пpeferеazъ пе чеї negpi înaintea тътълоръ; кълї de шi sîntъ шi кърканї албї saъ poшiopї, însъ ачeste sîntъ нътаї деценepaцiъne, пе kîndъ колоареa неагръ este колоарeа sa natърaлъ, de ачеea шi чеї sълбatiчї аъ ачeste колорї aпoї afаpъ de ачестea, чеї negpi s'îngpaшъ maї кърîndъ шi dаъ ъъ карne maї гъstoasъ.

În рапортълъ локъinцеї кърканълъї, este de folosъ ка se цie чine-ва кърканiї întp'ънъ локъ ънde e аеръ лiберъ шi ънde se aflъ ла kîte-ва пiчioape înълцime de пътîнтъ, съ цie беце шi алте asemenea обжекte ънde кърканiї потъ съ se пъie ка съ doapmъ; кълї кърканiї, ка шi гъiniле, ле плакъ съ doapmъ sъsъ, dapъ нъ жosъ пъ пътîнтъ. Dapъ în локъinца лоръ требъe fъкътъ din

timпȣ în timпȣ fокȣ ка съ easъ odaea înfektatъ каре s'a продȣсȣ аколо прin eskpementele лорȣ.

Пînъ кîndȣ n'a începȣtȣ съ креаскъ карȣnкȣла рошie пе капȣ, е греȣ d'a deosebi întpe ȣnȣ кȣркапȣ шi о кȣркъ; нȣмаï atîta s'a observatȣ, къ atȣнчï femeла е маï мapе de кîtȣ maskȣлȣ, dȣpȣ пе ȣpmъ maskȣлȣлȣ kpeskîndȣ maï кȣpîndȣ, devine maï мape de кîtȣ femeла.

Ȣnȣ кȣркапȣ шi о кȣркъ de пръsилъ tpeбȣe съ aïбъ челе ȣpmъtoape kapaktepe: tpeбȣe съ fie вiï, съ aïбъ пiчioapeлe skȣpte, ȣnȣ корпȣ шape шi oapeшï-каре iȣцеалъ în miшкъpiле лорȣ.

Kîndȣ чine-ва нȣtpeшte шi îngpiжeшte бine кȣрка iapna, еа începe съ пȣie oȣъ maï de timпȣpiȣ în пpimъвapъ. Пentpȣ doȣ-spe-zeче кȣрчï е destȣлȣ ȣnȣ кȣркапȣ. Eatъ къ кȣркапȣ, de шi este fiȣлȣ okчidentȣлȣï, totȣ ïï плаче ȣnȣ харем opientaлȣ.

Кȣрка depȣne oaeлe saлe adese-opï în doъ timпȣpï але апȣлȣï, adeкъ: пpimъвapa шi ла sfîpшitȣлȣ вepeï; atȣнчï еа пȣпе ла 3 zile dimineaца ȣnȣ oȣ шi аша ȣpmeazъ пînъ а пȣsȣ 15—20 oȣe. О кȣркъ de doï saȣ tpeï anï, пȣпе maï мȣлte oȣъ de кîtȣ о кȣркъ în апȣлȣ d'întîiȣ.

Kîndȣ кȣрка este съ depȣie oȣe, кîtȣ de вiъ epa maï nainte, atȣнчï еа каȣtъ съ fie singȣpatikъ, skoate шi ȣnȣ sȣnetȣ partikȣлapȣ; atȣнчï tpeбȣe съ гъseaskъ пе seama еï ȣnȣ локȣ petpasȣ, konвeпaбiлȣ, шi е бine ка съ пȣie чine-ва аколо ȣnȣ oȣ, къчï aste, хоtъpaшte înкъ maï мȣлtȣ пе пасеpе ка съ пȣie oaле еï аколо. Îndatъ кîndȣ oȣeле sîntȣ пȣse, съ ле ia чine-ва; къчï altminteрeа кȣркa, de небъгаpea de seamъ, поаte ле ва snapце.

Oaeлe aчestea sîntȣ maï мapï шi maï oвaле de кîtȣ але гъinелорȣ, aȣ шi niште пete рошiï amestekate кȣ галбепȣ; se konsepвъ мȣлtȣ timпȣ întp'ȣnȣ кошȣ ȣmплȣtȣ кȣ opzȣ saȣ овъзȣ saȣ шi пȣлбеpе de кърбȣпï, dȣpȣ aчestȣ кошȣ tpeбȣe съ fie atîpnatȣ ла ȣnȣ локȣ sekȣ, aeposȣ шi întȣnekosȣ. Însъ oaeлe пъstpate de ла о depȣпере ла alta, adeкъ de пpimъвapa пînъ toamna, нȣmaï sîntȣ бȣпе de клочitȣ.

Depȣпеpea а doȣa (de toamпъ) продȣче нȣmaï 12 oae. Ка съ reȣшeaskъ клочipea, tpeбȣe ка, îndatъ кîndȣ а клочitȣ кȣрка ȣnȣ пȣiȣ, съ'лȣ ia sȣбtȣ dînsa шi съ'лȣ dea despre кpeшtepea ла о altъ кȣркъ каре, în цепере, se înсъpчineazъ кȣ бȣкȣpie кȣ aчeastъ sapчinъ. În totȣ timпȣлȣ depȣпеpeï oaeлорȣ, tpeбȣe îngpiжitȣ ка maskȣлȣлȣ съ пȣ съ anpopie de femeле, maï кȣ seamъ dimineaца; къчï atȣнчï еа пȣпе oȣ, апоï opï кîndȣ елȣ о гъseшte шezîndȣ în кȣiбȣ, пȣindȣ saȣ клочindȣ oaeлe, о бate, о гопешtе d'аколо шi snapце oaeлe. Eroistȣлȣ! Nȣ ва, ка soцiea se окȣпе кȣ altȣ de кîtȣ нȣmaï кȣ dînsȣ, мъкаpȣ пiчï de копiï съï!

Keapȣ пînъ кîndȣ кȣрка n'a съвîpшitȣ depȣпеpea oaeлорȣ, apatъ dopinца d'a ле клочi. Atȣнчï пȣ нȣmaï къ skoate гласȣлȣ ȣneï гъinï клошкъ, dapȣ apatъ atȣнчï пiште калitъцï foapte pemapkaбiле каре о пȣпе пentpȣ aчestȣ momentȣ în pîndȣлȣ animaлелорȣ sȣпеpioape шi înцeлente. Еа desвоалtъ atȣнчï felȣpimï de meшteшȣце snpe а askȣnde oaeлe еï din mîiniле пеnitopiлорȣ, шi zелȣлȣ шi devȣementȣлȣ еï sîntȣ аша de мapï, în кîtȣ еа е în stape съ шeazъ zile întpeцï пemînкatъ пе oae шi съ пȣ se miшче de аколо. Kîndȣ пȣ гъseшte oaeлe еï de клочitȣ, шade пе локȣлȣ лорȣ голȣ, napкъ воешtе съ клочeaskъ чева шi поate съ шeazъ аша пînъ moape. Dapȣ кîndȣ кȣрка а възȣtȣ пȣiï eшindȣ de sȣбtȣ oae îndatъ пъpъseшte кȣiбȣ, de aчeea кîndȣ se întîmплъ къ еа пȣпе din поȣ oae dȣпъ че а începȣtȣ а клочi, aчeste oae sîntȣ пеpdȣte; апоï е бine ка съ însemneaze чine-ва oaeлe, каре ле пȣпе de клочitȣ, кȣ кърбȣпï; къчï ва afла каре epa пȣse maï nainte шi каре s'a пȣsȣ maï пе ȣpmъ.

Sîntȣ ȣпеле кȣрчï каре пȣ воеskȣ съ клочeaskъ, în aчestȣ касȣ aȣ обiчeiȣ în Fpaнца шi Цеpmania къ ле daȣ пȣiпе мȣiatъ în вinȣ. Кȣрка se îmбatъ atȣнчï шi s'adoapme; în aчeastъ stape о пȣпе пеste oae шi кîndȣ съ deшteaptъ, s'a обiчпȣitȣ кȣ dînseле шi пȣ ле maï пъpъseшte, din kontpa devine чea maï zелоasъ мȣmъ.

Dȣпе градȣлȣ zелȣлȣï клошчеï, esȣ пȣiï maï кȣpîndȣ saȣ maï tîpziȣ, adeкъ dȣпе 30 saȣ 32 de zile; însъ пȣ se naskȣ toцï d'о datъ. Aчeea каре esȣ d'întîiȣ, tpeбȣe пȣшï îndatъ ла ȣnȣ локȣ калdȣ întp'ȣnȣ кошȣ de поеле ȣmплȣtȣ кȣ лînъ saȣ fȣлцï, ка съ пȣ se ръчeaskъ. Kîndȣ кȣрка а съвîpшitȣ клочipea шi кîndȣ пȣ воешtе чine-ва s'о окȣпе din пȣоȣ кȣ клочipea, atȣнчï съ'ï dea пȣiлорȣ еï dpeptȣ кpeшtepe,

Sіntȣ niште пȣĭ, каре пȣ potȣ рȣпе коажа оȣлȣĭ шi съ еasе de înкisoape лорȣ, atȣнчĭ морȣ; ла aчеstȣ казȣ, трeбȣe оȣ esaminatȣ бine шi dакъ обсервъ чine-ва аколо вр'о кръпътȣръ saȣ вр'о гаȣръ mікъ, îndъръtȣлȣ кърȣia е vizibiлȣ чiокȣлȣ пȣiȣлȣĭ, atȣнчĭ трeбȣe кȣ чеа maĭ маре atenціȣne съ спаргъ коажа оȣлȣĭ împреціȣрȣлȣ aчеstȣĭ пȣнкtȣ, atît ка капȣлȣ se поatъ еші; animaлȣлȣ ва еші de sine; însъ съ пȣ пȣie чine-ва atȣнчĭ mîna пе корпȣлȣ aчеstȣĭ animaлȣ deлiкatȣ шi fраціеtȣ, aлtminтреleа ва мȣрi negreшitȣ. Ȣnii аȣ obiчеiȣ къ пȣнȣ оаеле în апъ калdъ пȣцinȣ naintea наштереĭ пȣiлорȣ, esta moie коажа шi înлezneште пȣiлорȣ рȣпtȣра шi ешіреа.

Треĭ, патрȣ ziле dȣпе че кȣрка а клочitȣ оаеле, трeбȣe esaminatȣ ȣnа dȣпе алtа ла лȣmînъ шi dакъ пȣ гъсеште чine-ва întр'înseле ла о къпъtie ȣнȣ пȣнкtȣ maĭ лimpede каре арatъ презенца семinцеĭ пȣiȣлȣĭ viitорȣ, aчеsta este stерпȣ шi трeбȣe арȣнкatȣ din кȣibȣ.

Kîndȣ în zilеле челе dȣпе ȣртъ але клочіреĭ, съ întîmплъ вр'о fȣртȣнъ кȣ tȣнеtе шi фълцере, atȣнчĭ пȣiĭ че se афлъ în кожеле оаелорȣ sîntȣ în періколȣ de моарte.

În Sfеціca аȣ obiчеiȣ къ, kîndȣ ȣнȣ пȣiȣ de кȣркъ а ешitȣ din оȣ, îndatъ îлȣ кȣfȣndъ ȣнȣ моментȣ în апъ рече шi îĭ daȣ ȣнȣ гръȣнtе de пiперȣ ка съ înгiцъ; еĭ претindȣ къ astȣ-feлȣ î îmпȣтерпiчеskȣ. Еарȣ în алtе локȣрĭ, îĭ моаie пiчiоареле în вinȣ шi îĭ daȣ kîte-ва zile kîte о пiкътȣръ de вinȣ de înгiцitȣ, еарȣ пентрȣ а î îmпȣтерпiчi.

Toate пасеріле аȣ obiчеiȣ къ цinȣ пȣiĭ лор акоперіцĭ кȣ арiпiле лорȣ kîte-ва zile neînчetatȣ. Aчеasta este о лȣкраре instinktivъ а natȣреĭ, къчĭ пȣiȣлȣ ешindȣ dintр'о кълдȣръ de 28 de граde ла temпeratȣра аерȣлȣĭ mȣлtȣ maĭ mікъ, ар fi перitȣ de фrigȣ dакъ п'арȣ ръmînеа kîte-ва zile ȣmбritȣ sȣbtȣ арiпiле калdе а mȣмеĭ sале. Aчеstȣ obiчеiȣ instinktiкȣ îлȣ гъsimъ шi ла пȣiĭ de кȣрчĭ, de ачеea е вine ка съ пȣ'ĭ impiedіче чine-ва în ачеstea.

Nȣtрimînтȣлȣ челȣ maĭ бȣнȣ пентрȣ пȣiĭ de кȣркъ este miezȣл de пîine моiatȣ în чева вinȣ, каре трeбȣi съ'ĭ dea în голічiȣнеа мîiнеĭ saȣ пе о табліцъ mікъ; ȣнiĭ пȣнȣ аколо шi бȣкъцĭ de брîнзъ saȣ чева лапtе акритȣ saȣ пътрȣнжелȣ saȣ ȣрzікъ тъiatъ în бȣкъцĭ. Astea sîntȣ іербȣріле челе maĭ сънъtoase пентрȣ пȣiĭ de кȣрчĭ. Aчешtĭ пȣiĭ трeбȣe deosibiцĭ ȣнȣлȣ de алtȣлȣ ка съ пȣ se ловеаskъ.

Dарȣ кȣрка, каре în totȣ timпȣлȣ клочіреĭ а mînкatȣ foarte пȣцinȣ, аре о пoftъ маре, шi тъпîнкъ пȣtрimînтȣлȣ пȣiлорȣ sъĭ; de ачеea трeбȣe ка mînкареа лорȣ съ fie пȣsъ sȣб о колiбie mікъ în каре пȣiĭ поate съ se stрiкоаре аколо спре а о лȣа, dарȣ кȣрка пȣ.

Kîndȣ пȣiĭ аȣ крескȣtȣ atîta în kîtȣ поate съ еasе пе kîmпȣ, atȣнчĭ трeбȣe adȣнаціĭ пȣmaĭ ачеĭ каре sîntȣ d'о вîрstъ шi d'о мъріmе ка съ formeaze dintр'înшiĭ о famiліе, къчĭ aлtminтреleа чеĭ марĭ ворȣ оморĭ пе чеĭ mічĭ.

Кȣрчiле sîntȣ пȣ пȣmaĭ челе maĭ zелоаse клочitoape пентрȣ оаеле din neamȣлȣ лорȣ, чĭ чеарȣ пентрȣ totȣ feлȣлȣ de оаe. Апоĭ dȣпе клочіре, кȣрка este чеа maĭ бȣнъ maĭкъ каре kondȣче пȣiĭ dȣпе dînsa. Еа manifestȣ пентрȣ dînшiĭ ачееашi solічitȣdine ка пентрȣ пȣiĭ sъĭ пропрiĭ. Nічĭ о пасере ръпitoape пȣ îndръзнеште а se апропia d'о чеatъ de пȣiĭ kondȣшĭ d'о кȣркъ; апоĭ пȣiĭ kondȣшĭ de кътре о кȣркъ, sîntȣ шi maĭ грашĭ ка чеĭ-лаlцĭ, къчĭ кȣрка îĭ пȣtреште maĭ вine ка гъiпа клошкъ ш. ч. л.

Епока чеа maĭ кріtікъ în вieаца ȣнȣĭ кȣркаnȣ sîntȣ amîndoъ лȣniле d'întîiȣ, adекъ пînъ kîndȣ а începȣtȣ съ'ĭ креаskъ пе капȣ mamелопȣлȣ (моцȣ) рошȣ; пînъ atȣнчĭ еĭ sîntȣ sȣпȣшĭ ла feлȣрimĭ de періколе. Dȣпе aчеastъ періоаdъ еĭ sîntȣ паркъ акліmatȣzaцĭ; în ачеste періоаde е вine съ пріimeaskъ odatъ пе zi търіце de mirdале saȣ фъinъ de inȣ, saȣ ръmъшiцъ de пȣчĭ dȣпе че s'a skosȣ ȣntȣ de пȣкъ. Токмaĭ кътре iарна kîndȣ кȣркаniĭ аȣ ажȣнсȣ ла вîрsta de 6 лȣnĭ, токмaĭ atȣнчĭ аȣ ажȣнсȣ ла perfекtа desволтаре а лорȣ шi atȣнчĭ е timпȣ ка съ'ĭ îngраше чine-ва dȣпе о metodъ раціонабiлъ.

Kîndȣ аȣ о пoftъ бȣнъ, съ'ĭ îndestȣлеze чine-ва пofta, dарȣ dакъ пȣ, atȣнчĭ трeбȣe ка съ'ĭ siлеaskъ чine-ва ла mînкаре. Локȣінца întр'ȣнȣ локȣ sекȣ шi аеросȣ, îĭ фаче пoftъ. О лȣнъ de zile трeбȣe съ'ĭ dea în toate dimineціле орĭ бȣкъцĭ de kaptofi fерцĭ, орĭ кȣкȣрȣзȣ, орĭ орзȣ, орĭ боабе; dарȣ орĭ кȣmȣ, dȣпе че аȣ mînкatȣ, трeбȣe васȣ кȣръцatȣ кȣ totȣ шi нічĭ întр'ȣнȣ кinȣ съ пȣ'ĭ dea а doа zi mînкаре че а ръmасȣ de ерĭ. Dȣпе о лȣнъ de zile, е foarte вine ка съ'ĭ dea

чine-ва опtȣ zile ȣna dȣпе alta, în toate seрile кîte-ва tȣрte фъкȣte de фъinъ de орzȣ. Asta îi ва înгръша foaрte мȣлtȣ шi кȣрîndȣ.

În џeneрe este maĭ ȣшорȣ a înгръша о кȣркъ, de кîiȣ ȣнȣ кȣрканȣ.

Neamȣлȣ кȣрканiлорȣ аре шi елȣ inamiчiĭ sъĭ în natȣръ. În регнȣлȣ плантелорȣ; vesca, масере nadpate шi sîntȣ otpeвъpĭ пеntpȣ пȣiĭ de кȣркъ; лаптȣчiĭ îĭ dъ ордiнаре шi îĭ омоаръ. Dapȣ кîndȣ паскȣ întpe ȣнȣ кîмпȣ în каре креskȣ пlante otpъвite шi пеntpȣ омȣ, adeкъ: кȣкȣtъ, лаȣре, Hyosciamnus шi кîndȣ аȣ мînкatȣ de aчeste пlante, морȣ шi карnea лорȣ devine otpъвitъ шi пеntpȣ омȣ.

În регнȣлȣ aniмалȣ, inamiчiĭ neaмȣлȣĭ кȣрканiлорȣ sîntȣ: animaлеле sîнџероase прекȣмȣ: dixорȣ (Mustella putorius) шi nасереа ръпitoаре. Dapȣ шi тelчiĭ шi лъкȣstеле sîntȣ inemiчiĭ лор, adeкъ: кȣрканiĭ sîntȣ foapte лакȣмĭ dȣпе карnea aчestорȣ insekte, însъ dȣпе мînкаре sîntȣ atiншĭ de ȣрdiнаре каре îĭ пръпъdeskȣ.

Dapȣ întpe toate inamiчiĭ лорȣ, плоаiea este челȣ maĭ tepiбiлȣ; de aчeea кîndȣ s'аȣ ȣdatȣ tape din плоаie, тpeбȣе съ se гръбеаskъ аĭ ȣska біne ȣнȣ dȣпе алtȣ шi a stpoпi вinȣ калdȣ пе sпinape шi apiпiле лорȣ.

Съ ворбiмȣ акȣмȣ чeва шi despre боалеле кȣрканiлорȣ.

Кîndȣ îĭ креште моџȣ рошȣ saȣ mamелопȣлȣ, dакъ timпȣлȣ нȣе фаворабiлȣ, пȣiĭ de кȣрчĭ se пръпъdeskȣ. Ремеdiȣлȣ челȣ maĭ бȣнȣ este пîiне моiatъ în вinȣ, amestекatъ кȣ піперȣ, anasonȣ, пътрȣнжелȣ шi съмîнџъ de кîнепъ.

Maĭ пе ȣрмъ, кȣрканiĭ tinepĭ sîntȣ sȣпȣшĭ ȣнеĭ патиме каре se apatъ прin semneле ȣрмътоаре: пенеле de ла вîрфȣлȣ коадеĭ кȣрканiлорȣ negpi, devinȣ албe, пърȣлȣ (фалгȣлȣ) лорȣ e zбîрлitȣ, шi eĭ аȣ о înфъцiшаре slaбъ. Кîndȣ îĭ esamineazъ чine-ва d'апроапе, гъsеште къ sȣbtȣ коаdъ аȣ кîteва пене плine кȣ sînџe; кîndȣ ле ва рȣпе чine-ва, animaлȣлȣ skапъ de моарте.

Кîte odatъ кȣрканiĭ sîntȣ прiншi d'ȣнȣ фелȣ de rȣtȣраiȣ; atȣнчĭ тpeбȣе съ'ĭ ȣнгъ капȣ кȣ гръsime saȣ ȣнtȣ калdȣ. Алtъ datъ аȣ пе капȣ niште înфлъtȣрĭ saȣ бȣбе, aчesta тpeбȣе spълatȣ кȣ оџеtȣ шi пе din пъȣntpȣ datȣ кîte-ва гръȣnte de піперȣ de мîнкatȣ.

Кȣрканiĭ sîntȣ sȣпȣшĭ ȣнеĭ боале каре seamънъ мȣлtȣ кȣ varsȣtȣл (вȣбаtȣ). Гȣра шi гîtȣл лорȣ пъȣntpȣ, asemenea шi пiчiоареле sîntȣ акоперitе кȣ пȣstȣле (бȣбе) Aчeastъ патимъ este пеntpȣ dînшiĭ о моарте sigȣръ; dapȣ este шi лiпiчioasъ, de aчeea кîndȣ întp'о кȣрте s'a arъtatȣ ла ȣнȣ кȣрканȣ asemenea боалъ, съ'л deosebeaskъ îndatъ de чеĭ-лаłџi, съ'л омоаре шi съ înгроапе карnea лȣĭ.

Eatъ къ кȣрканi daȣ întp'adeвъpȣ мȣлtъ ostенеалъ oamenилорȣ; dapȣ фолосȣлȣ челȣ маре каре авемȣ de dînsȣлȣ, плътеште toate ostенелеле шi sîntemȣ înкредiнџаџĭ къ мȣлџĭ din лекtорiĭ noștpiĭ каре s'a delекtatȣ odatъ în вiеаџа лорȣ de фрiнtȣра de кȣрканȣ кȣ варzъ акръ, ворȣ fi de пъререа noastpъ.

Комȣнiкаџiȣнĭ шtiinџiфiче мiчĭ.

Лемне neînфламабiле.

Profesorulŭ Rochleder în Praga a гъsitȣ deȣнъzi о metodъ d'a face лемнȣ neînфламабiлȣ adeкъ къ кîndȣ îлȣ пȣне în фокȣ, пȣ арde кȣ флакъре чi devine кърбȣнĭ аршĭ, прin ȣрмаре пȣ пропаџе фокȣ ла ȣнȣ invendiȣ. Mizлокȣлȣ прin каре ажȣнџе ла aчestȣ skопȣ, aчestȣ savantȣ н'а комȣнiкatȣ пînъ акȣмȣ în пȣблiкȣ.

A face фокȣ прin мȣziкъ.

Profesoruiŭ Schafgotsche a чititȣ dъȣнъzi în Akademia de Berlinŭ ȣнȣ memoriŭ în каре пробе къ омȣлȣ este în stape съ факъ фокȣ прin skoalepea ȣнȣĭ sȣnetȣ de мȣziкъ каре-'лȣ face sȣфлîndȣ întp'ȣнȣ deosebitȣ instpȣmentȣ de мȣziкъ прin каре aepȣлȣ пȣsȣ în мiшкаре în aчestȣ instpȣmentȣ, арȣнкъ апъ пeste ȣнȣ бȣрете de плаtinȣ шi'лȣ апрinde.

Eatъ, къ de акȣмȣ în вiitорȣ dакъ о мȣziкъ пȣ ва fi în stape a inspipa în inimiле noastpe ȣнȣ фокȣ sakpȣ, totȣ ва fi în stape a апрinde фокȣ în џigapеле noastpe.

Tinъpitȣ în Tinoгpafiea Колеџiȣлȣĭ Sf. Saba.